

Událost - povaha (formální)

Pod „událostí“ chápeme určitý rozsah dění, které má svůj počátek, průběh a konec, přičemž její počátek i konec jsou součástí resp. složkou jejího průběhu. Už z tohoto základního vymezení vysvítá, že je třeba řešit několik problémů, jimž se tzv. předmětné myšlení vyhýbalo resp. kterých si vůbec nebylo vědomo. 1) Především je třeba si položit otázku, jak je taková událost vůbec založena resp. iniciována, tj. odkud se bere, jak vzniká. Kausalismus vysvětloval vše aktuálně skutečné z toho, co předcházelo, tedy z „minulého“; to však vedlo k nepřekonatelným rozporům nebo k trivialitám. (Hume přesvědčivě ukázal, jak nelze z něčeho určitého vyvodit něco jiného, vlastně „nového“; a tak spočívá myšlenka příčinnosti jen na podtržení toho, co se nemění, tedy na setrvačnosti.) Vezmeme-li vážně, že událost nějak začíná, musíme předpokládat, že dříve nebyla (navzdory tomu, že ke svému ustavení a k výkonu svého uskutečnění může jako materiálu použít něčeho již existujícího, pokud to má k dispozici). Vznik události je tedy jejím přechodem ze „stavu“, kdy „ještě není“, do „stavu“, kdy „aktuálně jest“. Tento přechod je naším prvním problémem: nejde o jeden jediný velký „počátek“ všeho (ve smyslu starořecké ARCHÉ), nýbrž o obrovské množství (tedy pluralitu, multiplicitu) počátků, bez nichž by nebylo plurality událostí. 2) Pak tu máme před sebou další problém: musíme si položit otázku, jak vlastně počátek události souvisí s tou událostí, jejímž je počátkem. Tradiční chybou je domněnka, že ve chvíli, kdy se událost po svém počátku začne dále dít, stává se její počátek čímsi již minulým, již nejsoucím. Tato domněnka je sice velmi rozšířena, ale její chybnost lze poměrně zřetelně nahlédnout, když si uvědomíme, jak se vlastně taková událost „děje“: každý momentální „stav“ událostního dění musí přece také vždy „začít“ a krátce poté „skončit“, takže událost v každé své aktuální fázi vždycky začíná a také končí, a to po celou dobu svého trvání resp. uskutečňování. Výjimkou jsou jen ony krajní momenty, totiž její počátek a konec. Počátek události není aktuálním končením „ničeho“, co předcházelo, a konec události není aktuální počátkem něčeho, co by ještě nastávalo. Problémy vznikání a zanikání jsou tedy od sebe neoddělitelné; není ničeho, co by vzniklo, ale nemělo žádného konce, a není ničeho, co by končilo, aniž mělo nějaký počátek. 3) Odtud je zřejmé, že základním a rozhodujícím problémem je kontinuita událostního dění; tu totiž nemůže chápat jako lineární sérii po sobě následujících aktuálních „jsoucností“. Všechny jsoucnosti, které můžeme předmětně postihnout jako předcházející určité aktuální jsoucnosti, jsou nějak „při tom“, když tato určitá jsoucnost je aktuální, jsou jí tedy „pří-tomny“, ale nikoli předmětně. A podobně všechny „jsoucnosti“, k nimž ještě nedošlo a které ještě nemohly být aktuální, jsou rovněž oné aktuální jsoucnosti „pří-tomny“, a pochopitelně rovněž nepředmětně, i když jinak. Takže všechny tyto hlavní problémy musíme vidět jako výzvu k řešení.

(Písek, 061202-1.)